

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

TOESPRAAK GEHOUDEN DOOR DE HEER PAUL STRUYE, MINISTER VAN JUSTITIE, TER GELEGENHEID VAN DE INSTELLING DER BELGISCH- NEDERLANDS-LUXEMBURGSE COMMISSIE VOOR EENMAKING VAN HET RECHT

Mevrouw, Mijne Heren,

Bij deze eerste voltallige vergadering, is het mij een groot genoegen mijn Collega's, de heren Ministers van Justitie van Nederland en het Groot-Hertogdom Luxemburg te kunnen verwelkomen alsmede de buitenlandse en Belgische leden van de Benelux-commissie voor éénmaking van het recht.

Deze morgen werd het protocol waarbij de Commissie werd ingesteld door de Ministers van Justitie der drie betrokken Staten ondertekend.

Deze overeenkomst zal de betrekkingen tussen de drie langen nog versterken in het kader van de reeds verwezenlijkte toenadering en in het kader van het West-Europees pact.

Het is een verheugend feit te mogen vaststellen dat, alhoewel de gedachte van deze Commissie pas vóór enkele maanden ontstaan is, wij, reeds vandaag, niet alleen de Commissie in het leven hebben geroepen, maar bovendien een belangrijk onderwerp zullen kunnen behandelen, namelijk het Nederlands wetsontwerp houdende enkele regelen betreffende het Internationaal Privaatrecht.

Het belang van dit ontwerp zal niemand ontgaan.

Ik kan niet nalaten Nederland hiermede geluk te wensen.

Het was immers een moeilijke taak op dit uiterst kiese gebied een regeling te ontwerpen, en wij kunnen dan ook niet genoeg de nadruk leggen op dit zeer verdienstelijk initiatief.

Wat mij bij de lezing van de Memorie van Toelichting die bedoeld wetsontwerp voorafgaat, bijzonder getroffen heeft, is de brede opvatting waarvan het blijk geeft; namelijk dat als uitgangspunt van een wettelijke regeling genomen werd het beginsel : « Stel uw regels van Internationaal Privaatrecht zo op, dat zij ook in een wereldrecht niet misplaatst zouden zijn ».

Ook herinner ik graag aan de verklaring van de heer Minister van Justitie van Nederland waarbij het belang ingezien wordt een uniforme wet in de drie landen bij wijze van een internationaal verdrag, in te voeren.

Ik dank ook ten zeerste de heer Minister van Justitie van Nederland voor de bereidwilligheid waarmee hij dit wetsontwerp ter behandeling aan Uw Commissie overgemaakt heeft.

Binnen het kader van de politiek van samenwerking, door de betrokken landen in deze laatste jaren gevoerd, werden een reeks overeenkomsten gesloten die de banden tussen onze 3 Staten buitengewoon verstevigd hebben.

Op economisch gebied hebben wij, naast het handelsakkoord tussen de Belgisch-Luxem-

burgse economische Unie en Nederland een douaneovereenkomst afgesloten die als een eerste stap mag beschouwd worden naar de economische unie, ontworpen te Londen op 5 September 1944.

Wat de culturele en intellectuele verhouding betreft, hebben wij verdragen gesloten met het doel de goede betrekkingen op het gebied van onderwijs, wetenschap en kunst op een stevige basis te grondvesten en te ontwikkelen.

Doch niet alleen werden onze economische en culturele betrekkingen bij verdrag geregeld, maar bovendien drong zich de noodzakelijkheid op zich de verenigen met het oog op de gezamenlijke verdediging van bepaalde ideeën, namelijk juist van deze waarvoor onze volkeren gedurende deze laatste oorlog samen geleden en gestreden hebben, en welke zij door hun gezamenlijke inspanningen en opofferingen gered hebben.

Dit is immers het doel van het onlangs ondertekend 5 landenpact.

Bij die talrijke betrekkingen die uit deze economische, culturele en politieke samenwerking ontstaan, zal de verscheidenheid in de rechtsbegrippen en toepassing ervan in de verschillende landen, onvermijdelijk moeilijkheden meebrengen.

Daar ligt de taak van Uwe Commissie, dat in de mate van het mogelijke een zekere éénmaking van het recht zou worden verwezenlijkt.

De Ministers van Justitie van de drie betrokken Staten hebben dan ook niet willen wachten tot men op deze moeilijkheden zou wijzen, maar zij hebben het initiatief genomen Uwe Commis-

sie in het leven te roepen en deze zware maar belangrijke taak toe te vertrouwen aan Uwe bekende en beproefde bevoegdheid en ondervinding.

Daar ligt het kenmerk van deze Commissie, dat zij tevens geroepen is om een grote bedrijvigheid aan de dag te leggen en die bedrijvigheid aan de meest praktische problemen toe te wijden.

Het is opvallend dat, in tegenstelling met wat elders geschiedt, de verdragen die tussen onze 3 Staten sedert de bevrijding ondertekend zijn geweest, nooit voor een beperkte tijd gesloten worden; nergens wordt een einddatum voorzien zodat wij de hoop mogen koesteren dat deze overeenkomsten een blijvende waarde zullen hebben en de zekerste waarborgen zullen uitmaken voor een steeds nauwer wordend samengaan.

Dit is dan ook onze vurigste wens.

Indien wij de instelling van de Commissie en deze eerste algemene bijeenkomst met een zekere luister hebben willen omringen, dan is het omdat wij overtuigd zijn van het groot belang van haar werkzaamheden die een schakel te meer zijn in de samenwerking van de drie Staten.

Voorzeker zal het nastreven van ons doel niet zonder moeilijkheden gepaard gaan, maar deze dienen ons niet af te schrikken, integendeel!

Men heeft de vraag kunnen stellen:

« welk is het verschil tussen het moeilijke en het onmogelijke? » en het antwoord luidde, bevredigend, optimistisch en hoopvol:

« het moeilijke kan dadelijk gedaan worden; het onmogelijke vergt enige tijd ».

DE NIEUWE WET OP HET GERECHTELIJK AKKOORD

1. Korte historie.

Sedert vele jaren reeds maakte de tekst der nieuwe wet het voorwerp uit van juridische studies en besprekingen, zowel in speciale commissies als in het Parlement zelve. Toen het onderzoek door de Kamers in haar sessie 39-40 zover doorgedreven was dat de wet bijna op het punt stond te worden uitgevaardigd, kwam de oorlog op het laatste nippertje een definitieve stemming beletten. Onder tusschen echter namen de secretarissen generaal Plisnier en Ernst de Bunswick het project op en vaardigden het uit bij besluit dd. 9 September 1940. Ingevolge de besluitwet van Londen dd. 5 Mei 1944 werd de tijdelijke geldigheid van deze acte der secretarissen generaal gehandhaafd tot 15 November 1946. Ondertussen hervatten de wetgevende

Kamers het ontwerp dat dan ook mits kleine wijzigingen in zijn vooroorlogse tekst bleef bestaan. De ontbinding der Kamers belette echter opnieuw een definitieve stemming; de wet werd dan ook als B. W. uitgevaardigd door de Prins Regent op 12 November 1946, om eindelijk als wet door het Parlement te worden aanvaard op 10 Oogst 1946. Tenslotte verscheen op 11 October 1946 in het Staatsblad een besluit van de Prins Regent (dd. 25 September 1946) waarbij de oude en nieuwe tekst werden samengeschied.

2. De nieuwe benaming.

Alleen reeds in de vergelijking van oude en nieuwe benaming zal het verschil van opvatting en

bedoeling die de wetgever zich voor ogen stelde duidelijk blijken.

Het komt vaak voor in economisch troebele perioden dat een eerlijk zakenman zich in de onmogelijkheid bevindt zijn verbintenissen na te komen en tot failliet-verklaring wordt gedwongen. Maar de noodlottige gevolgen ervan zullen niet alleen de schuldenaar bedreigen, zij zullen ook vaak zeer nadelig zijn voor de schuldeiser zelf. Daarom is het dat de wetgever een nieuw regiem had uitgedacht waardoor aan beide partijen de mogelijkheid zou gegeven worden overeen te komen. Hierbij werd dan de eerlijke schuldenaar in de mogelijkheid gesteld zich opnieuw aan het werk te zetten mits zekere voorwaarden door de schuldeisers aanvaard en door de rechtbank goedgekeurd. Dikwijls bekwaamen de schuldeisers nu een grotere betaling dan ze in geval van faillissement hadden verkregen.

De wet van 1887 was dan ook veeleer een maatregel bestemd om de definitieve val te beletten. De nieuwe wet integendeel, wil de gedachte aan nakend faillissement zoveel mogelijk vermijden en eerder de nadruk leggen op de primordiale tussenkomen van de rechter. Het is immers onloochenbaar dat de rechter hier in zake over een uitgebreide bevoegdheid beschikt, hij heeft de macht om het voorgestelde akkoord te bekrachtigen of te verwerpen; van zijn goedkeuring hangt tenslotte alles af.

Met het oog daarop werd de vroegere benaming geweerd en werd in de plaats van het oude: «Akkoord tot voorkoming van faillissement» geplaatst: «Gerechtigd akkoord». Wil dit geen aansporing zijn die de rechtbanken erop wijst om in 't vervolg strenger op te treden, en strenger dan vroeger het geval was, aanleiding en voorstellen van het akkoord te wikken en te wegen?

3. *Werd enige verandering gebracht aan de grondvoorwaarden?*

Ongetwijfeld niet. De drie vereiste voorwaarden blijven ongewijzigd bestaan: de schuldenaar moet noodzakelijk handelaar zijn, hij moet ongelukkig en ter goeder trouw zijn en tenslotte moet de meerderheid der schuldeisers het akkoord toetreden en moet de rechtbank dit laatste bekrachtigen. Het bijzonderste doel der nieuwe wet was het verkrijgen van het akkoord te vergemakkelijken: daartoe heeft ze de grondvoorwaarden onveranderd gelaten, maar de wet veel soepelder gemaakt zoals hierna zal blijken. Daarnaast werden dan ook een aantal technische verbeteringen aangebracht die we in de loop onzer uiteenzetting bespreken.

4. *De procedure.*

De procedure behelst drie fasen: neerlegging van het rekest en onderzoek door de rechtbank; algemene vergadering der schuldeisers en homologatie door de rechtbank. In deze driedelige indeling is thans niets veranderd, wij zullen ze dan ook op de voet volgen.

a) Neerleggen van het rekest en onderzoek door de rechtbank.

Wie een gerechtelijk akkoord wil bekomen zal

daartoe een rekest neerleggen bij de Rechtbank van Koophandel zijner woonplaats (of bij de rechtbank van eerste aanleg zetelende in handelszaken.)

Vier stukken moeten bij dit rekest gevoegd worden (art. 3):

1) een uiteenzetting der gebeurtenissen waarop de schuldenaar zijn verzoek grondt, als daar zijn een of andere ramp, slechte verkoop, enz...; 2) de omstandige staat van schatting van zijn actief en vermelding van het bedrag van zijn passief; 3) een lijst der erkende of beweerde schuldeisers met woonplaats en bedrag hunner schuld en 4) de voorstellen tot akkoord.

Hier nu heeft de wetgever een eerste nuttige nieuwigheid ingeschakeld: (art. 3 § 2) in het detail van actief en passief moet speciaal vermeld worden het deel van het actief dat met een hypotheek, een pand of een voorrecht bezwaard is. Deze beslissing kan uiterst gewichtige gevolgen met zich mede brengen; wij hoeven er slechts op te wijzen dat thans niet alleen alle belastingen met een wettelijke hypotheek zijn verzekerd, maar dat hetzelfde geldt voor de belangrijke bijdragen van sociale aard die moeten gestort worden aan allerlei kassen of verzekeringsmaatschappijen.

De chirographaire schuldeisers zullen zodoende in de gelegenheid gesteld worden beter over de toestand te oordelen en kunnen nagaan wat hen in geval van faillissement of in geval van akkoord zal worden toegekend.

De neerlegging van het rekest (dat ondertussen medegedeeld wordt aan de heer Procureur des Konings) schorst alle welkdanige maatregelen van uitvoering en iedere faillietverklaring op (art. 5).

De rechtbank, waar de zaak aanhangig gemaakt werd zal een rechter aanduiden die over de *ontvankelijkheid* verslag doet: binnen de acht dagen zal zij daarop beslissen of het verzoekschrift neergelegd werd in de voorziene vormen, of de rechtbank bevoegd is en of degenen die het rekest hebben ingediend de bevoegdheid hadden te spreken in naam van de schuldenaar. Deze zal in de raadkamer geroepen worden en heeft er het recht zijn opmerkingen te laten horen, nieuwe maar zeer nuttige maatregel. De rechtbank kan immers het rekest onontvankelijk verklaren zonder dat aan de schuldenaar de mogelijkheid wordt gegeven deze beslissing te niet te doen, want tegen dit vonnis is geen beroep mogelijk. Voor één geval slechts maakt de wet uitzondering: wanneer de rechtbank zich onbevoegd verklaart (art. 9 al. 2 en 3).

Eens deze vragen van loutere procedure opgelost gaat de rechtbank over tot het onderzoek van de *gegrondheid* van het rekest.

De aangeduide rechter-kommissaris heeft 14 dagen tijd om tot een grondig nazicht van de toestand van de schuldenaar over te gaan; hij onderzoekt zijne goede trouw, de oorzaken die tot de moeilijkheden aanleiding gaven, en de voorstellen die hij doet om ze te boven te komen; hij zal zich in zijn taak kunnen laten bijstaan door een of meer deskundigen.

Hij brengt verslag uit over zijn bevindingen in de raadkamer: ook op deze vergadering wordt de schuldenaar uitgenodigd.

Daarop zal de rechtbank dan oordelen of de vereiste voorwaarden voorhanden zijn of niet. In het laatste geval zal zij bij gemotiveerd vonnis het verzoek verwerpen.

Dit betekent een gewichtige verandering in de bestaande wet. Destijds immers (zie dienaangaande *Fredericq* Nr 1656, en *Répert. Prat. Concordat préventif*, n° 111 envlg.) werd op grond van het verslag van het kamerdebat aangenomen dat men hier eenvoudig te doen had met een beslissing uitgaande van de vrijwillige rechtsmacht van de rechtbank. Het gevolg daarvan was dat de weigering om op het rekest in te gaan niet eens behoefde gemotiveerd te zijn en ook voor geen beroep vatbaar was. Dit is nu radikaal veranderd: de nieuwe tekst luidt «...uitspraak doende bij een *met redenen omkleed vonnis*». Tegen dit vonnis werd ook een verhaal voorzien: de schuldenaar kan in beroep gaan. De termijnen zijn echter tot een minimum herleid, want grote belangen staan op het spel: de onvermijdelijke faillietverklaring noodzakelijk gebleken aan de eerste rechter, mag niet worden uitgesteld door lange beroepstermijnen. De schuldenaar heeft acht dagen tijd om zijn verhaal in te stellen. Binnen de 48 uur wordt het dossier aan het Hof van Beroep overgemaakt, dat zelf onverwijld zal moeten uitspraak doen.

Tot op dit ogenblik is de rechterlijke macht reeds tweemaal door middel van een vonnis tussen gekomen; tegen geen van beide kan verzet worden aangetekend (art. 9) wat natuurlijk is.

Een feit dient onderlijnd, namelijk dat alles tot nu toe gebeurt tussen schuldenaar en rechtbank. De schuldeisers zijn nog niet eens tussen gekomen. Misschien weten ze nog niet dat een dergelijke vraag aanhangig is. En hoewel hun belangen in zake toch primordiaal zijn hebben ze pas een recht van tussenkomst in beroep. Hun wordt de mogelijkheid niet gegeven noch zich in eerste aanleg te verdedigen, noch zelf beroep aan te tekenen. Slechts wanneer de zaak voor het Hof wordt opgeroepen, mogen ze een woordje meespreken. Deze beschouwingen zijn m.i. van zulkdanige aard dat zij er de rechter toe dwingen zeer streng de toestand te onderzoeken, ten einde alle bedrog te ondervangen. Hij bezit dan ook in dat opzicht een uitgestrekte bevoegdheid en een doeltreffend wapen dat hem zowel door de oude als door de nieuwe wettekst wordt aan de hand gedaan: indien hij tot de overtuiging komt dat de schuldenaar niet rechtschapen of te goeder trouw is kan de rechtbank hem ten allen tijde failliet verklaren (art. 24). Maar... voegt er de wetgever van 1946 — getrouw aan zijn gedragslijn — aan toe «slechts nadat de schuldenaar gehoord werd of ten minste bij aangetekend schrijven opgeroepen.»

Meer nog: deze bevoegdheid was destijds veel uitgestrekter. De rechtbank kon niet alleen de faillietverklaring uitspreken zonder dat ze het nodig achtte de schuldenaar te horen, maar zelfs vóór de rechter-kommissaris was aangesteld, dus vóór de aanvang van de eigenlijke procedure. Zie dienaangaande *Frédéricq*, *Handesrecht* III, n° 1654 en een arrest van het Hof van Luik, 26-1-1931, *Jur. Cour Appel Liège*, 1931, 58.

Thans kan dit slechts gebeuren na het eerste verslag van de rechter-kommissaris.

b) De algemene vergadering der schuldeisers.

1) In dit stadium van de procedure komen wel de belangrijkste afwijkingen voor.

Het vonnis waarbij het rekest ontvankelijk wordt verklaard zal plaats, dag en uur aanduiden waarop de schuldeisers zullen vergaderen, alsook de dagbladen waarin, naast het Staatsblad, de bijeenroeping zal verschijnen. De schuldeisers moeten trouwens persoonlijk bij aangetekend schrijven worden verwittigd. De oproepingsbrieven bevatten de gedane voorstellen. Het kan echter gebeuren, dat het aantal schuldeisers zeer groot is en dat ze in afgelegen streken wonen of soms buiten het land. In dit geval voorziet de wet thans dat de rechtbank veroorloven kan dat de stemming schriftelijk gebeure.

Zoals men bemerken kan wordt ten slotte zeer weinig aan de schuldeisers medegedeeld: alleen de voorstellen tot akkoord worden hun ter kennis gebracht. Van al de andere stukken moeten ze ter griffie zelve komen inzage nemen.

2) De vergadering en de stemming.

De schuldeisers verschijnen persoonlijk of bij volmachtdrager. Het is terloops nuttig er op te wijzen — want het wordt wel eens vergeten — dat ook advocaten drager moeten zijn van een volmacht: deze door de schuldeiser getekend zal het juiste bedrag van de schuld vermelden. De beslissing wordt getroffen bij meerderheid van stemmen. Een tweeledige meerderheid is echter vereist: de meerderheid van getal en van sommen. Voor de eerste volstaat de absolute meerderheid van alle vertegenwoordigde of aanwezige schuldeisers; voor de tweede moeten de 2/3 worden bereikt in tegenstelling met de vroeger vereiste meerderheid van 3/4.

Hier ontmoeten we wel de meest opvallende wijziging. Deze wordt daarenboven nog geaccentueerd door de volgende nieuwe basis die bij de berekening wordt aangenomen. Destijds immers liet zelfs de afwezigheid van een schuldeiser zijn invloed gelden: de basis der berekening was inderdaad het totaal aantal van *alle* schuldeisers en het totaal aantal van *alle* schuldvorderingen. (cfr. *Brussel*, 26, VII, 1888. *Pas.* 1889, II, 74). Thans worden de schuldeisers die niet stemden of ongeldig stemden *niet* in aanmerking genomen: noch bij de berekening van de eerste meerderheid noch bij de berekening van de tweede.

c) Homologatie door de Rechtbank van Koophandel.

Hier bleef de procedure bijna ongewijzigd. De rechtbank hoort het verslag van de rechter-kommissaris, zij onderzoekt de echtheid van de schuldvorderingen en doet uitspraak over de betwistingen, zij keurt de voorstellen goed of verwierpt ze. Zij zal dit doen indien de voorgeschreven bepalingen niet werden nageleefd of om redenen spruitende uit het openbaar belang of uit het belang van de schuldeisers. De macht van de rechtbank blijkt dus wel niet opbeperkt te zijn, ook heeft de rechtspraak ze nooit als dusdanig aanzien en moeten ernstige en afdoende redenen voorhanden zijn opdat de recht-

bank het gestemde akkoord zou verwerpen. Het Hof van Gent oordeelde aldus in zijn arrest van 8 Oogst 1903 (Jur. Comm. 1903, n° 2633). Men moet, argumenteerde het, in principe aannemen dat de schuldeisers het best geplaatst zijn om over hun belangen te oordelen (zie ook in deze zin Antwerpen, 20 April 1904, J. T. 1904, 570).

De gewone verhaalmiddelen blijven tegen dit vonnis bestaan : uitgenomen het verzet dat in principe niet mogelijk is en slechts door sommige schuldeisers kan worden ingesteld (art. 26).

Anderzijds kan beroep en verbreking worden aangekend.

Beroep door de schuldenaar en door de schuldeisers die niet opgeroepen werden, of wier schuldvordering geheel of ten dele werd verworpen, of die tegen het akkoord stemden. Verbreking door alle partijen.

Daarnaast voorziet het nieuw artikel 30 een bijkomstige maatregel ten einde de rechten van de schuldeisers ook na de homologatie te vrijwaren : namelijk de benoeming van een commissaris. Deze moet nagaan of het akkoord stipt nageleefd wordt. Hij zal de schuldenaar door raad en daad bijstaan. Hij wordt benoemd door de rechtbank terwijl de schuldeisers insgelijks het recht hebben een commissaris aan te duiden.

5. Enkele andere wijzigingen.

Stippen wij om te besluiten nog twee wijzigingen aan die in de dagelijkse rechtspractijk van belang kunnen zijn.

Een der voorwaarden immers opdat men een

gerechtelijk akkoord zou kunnen bekomen is dat men van goede trouw weze. De vraag had zich gesteld voor naamloze vennootschappen en andere waar slechts een of meerdere beheerders van kwade trouw waren. De oplossing van de rechtspraak en de rechtsleer was wel eens weifelend geweest. Zo besliste Antwerpen dat men om de goede of kwade trouw van een maatschappij vast te stellen moest nagaan welke de houding geweest was der beheerders (Antwerpen, 20 April 1904, J. T. 1904, 570) terwijl het Répert. Pratique (n° 59) tegen deze beslissing opkwam en een onderscheid maakte tussen de beheerders en de maatschappij zelve.

De huidige wet stelt een einde aan deze twistvraag en beslist (art. 2 § 2) dat de homologatie slechts kan geweigerd worden indien de bedoelde handelingen werden verricht met toestemming der algemene vergadering, of door haar werden bekrachtigd, terwijl zij de aard ervan kende, of dat zij van die aard zijn dat zij een stempel van kwade trouw drukken op de werkzaamheid zelf van de vennootschap. Deze tekst stelt een einde aan een twistvraag die kon uitlopen ten nadele van eerlijke beheerders en aandeelhouders.

Tenslotte is het wel nuttig erop te wijzen dat de wet thans het akkoord door boedelafstand in de punten regelt. De rechtbank krijgt een uitgebreide bevoegdheid om de uitvoering van het akkoord te leiden en na te zien. Alles geschiedt thans onder haar controle. Zodoende worden vele discussies uit de weg geruimd.

Mr. J. STEYAERT,
Advocaat te Gent.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 18 Maart 1948.

Eerste voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Louveaux.

Eerste advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Onteigening ten algemene nutte. — Wederoverdracht aan de vroegere eigenaars. — Art. 23, al. 2 van de wet van 17 April 1835. — Afleiding door de rechter uit feitelijke omstandigheden, dat de gronden niet bestemd worden voor het doel, waarvoor zij werden onteigend. — Geen machtsoverschrijding.

Wanneer ten algemene nutte onteigende gronden later voor dit doel niet blijken bestemd te worden, kunnen in het geval, voorzien door art. 23, al. 2 van de wet van 17 April 1835 de vroegere eigenaars of hun rechthebbenden de rechtbank verzoeken om, steunende op de verklaring van het Bestuur, de wederoverdracht van de onteigende gronden te bevelen. Indien deze verklaring door het Bestuur niet wordt verstrekt, is de rechter bevoegd om uit feiten en vaststellingen af te leiden, dat het Bestuur stilzwijgend van de oorspronkelijke bestemming der onteigende gronden heeft afgezien.

De rechter begaat, door aldus te handelen, geen machtsoverschrijding. Immers, ter gelegenheid van

het bij hem aanhangig gemaakt geschil over burgerlijke rechten, gaat hij slechts na, of het onteigende goed in feite, al dan niet zal gebruikt worden voor het algemeen nut, dat de onteigening heeft gerechtvaardigd. Op die wijze pleegt hij geen inbreuk, noch op de onafhankelijkheid, noch op de bevoegdheden van de uitvoerende macht.

N. M. B. S. en Belgische Staat t/ Ridder van Tieghem de ten Berghe en cs.

Gelet op het bestreden arrest op 16 Maart 1945 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het enig middel : schending van artikel 23 der wet van 17 April 1835 betreffende de onteigening voor openbaar nut;

om het feit dat het bestreden arrest de teruggave heeft bevolen van de betwiste gronden aan de verweerders in verbreking, in hun hoedanigheid van oud-eigenaars;

terwijl de wet slechts aan de rechtsmacht toeliet deze teruggave te doen mits uitdrukkelijke verklaring vanwege het Beheer dat de betwiste gronden niet meer bestemd waren om te dienen voor de werken voor dewelke zij werden aangekocht;

dat eisers in verbreking hebben verklaard, name-

lijk in hun besluiten vóór het Hof van Beroep, dat zij nooit hadden opgehouden de betwiste gronden te bestemmen voor de werken voor het uitvoeren waarvan zij werden aangekocht; dat niettemin, en ten onrechte, het bestreden arrest van de omstandigheden der zaak en in strijd met de uitdrukkelijke verklaring van het Beheer, het bewijs heeft afgeleid van een tegenovergestelde wil van het Beheer, afleiding die de wet verbodt;

Overwegende dat artikel 23 al. 2 van de wet in dato 17 April 1835 op de onteigening ten algemene nutte bepaalt dat, wanneer het Beheer in gebreke is een bericht van niet-bestemming bekend te maken op de wijze aangeduid in artikel 6 titel II van de wet de dato 8 Maart 1810, de vorige eigenaars of hun rechthebbenden die gronden (d. w. z. de onteigende gronden) kunnen terug eisen en dat, op de verklaring van het Beheer dat die gronden niet bestemd zijn om te dienen tot de werken waarvoor ze waren verworven geweest, de teruggave door het gerecht bevolen wordt;

Overwegende dat uit die tekst niet noodzakelijk blijkt dat de verklaring waarover het gaat uitdrukkelijk moet zijn; dat anders beslissen, de onteigende zou bloot stellen aan de willekeur van het Beheer, dat aldus, de onteigende goederen, welke de bestemming niet meer moeten krijgen waarvoor de onteigening heeft plaats gehad, door zijn stilzwijgen zou kunnen behouden; dat het in de geest van het hierboven vermeld artikel ligt, — artikel in de wet d.d. 17 April 1835 precies ingelast om dergelijke misbruik te beletten, — dat de niet bestemming kan blijken uit feiten en vaststellingen welke de verzaking van het Bestuur bewijzen;

Overwegende dat de rechter over de grond, door die verzaking af te leiden uit de elementen der zaak, noch afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de uitvoerende macht, aan wie alleen behoort het algemeen nut vast te stellen, noch buiten de perken treedt van artikel 23; dat het gebrek aan verklaring van het Bestuur niet belet dat de rechter over de grond zou vaststellen dat het Beheer werkelijk er aan verzaakt heeft de gronden te bestemmen tot het algemeen nut; zoals dat laatste omschreven werd in de onteigeningsbeslissing; dat de rechterlijke macht aldus, de bevoegdheden van de uitvoerende macht zich evenmin aanmatigt; dat, inderdaad, zo de rechter over de grond zich niet in de plaats kan stellen van het bestuur om te beslissen dat het algemeen nut blijft bestaan of opgehouden heeft te bestaan, en evenmin om de ontneming der bestemming van het onteigend goed te decreteren, hij het recht heeft, wanneer zoals in onderhavig geval, bij hem een betwisting over burgerlijke rechten is aanhangig gemaakt, na te gaan of het onteigend goed in feite, al dan niet zal gebruikt worden voor het algemeen nut dat de onteigening heeft gerechtvaardigd;

Overwegende, daarenboven, dat het arrest vaststelt dat de werken waartoe aanleggers, in hun conclusies, verklaren dat de onteigende goederen zullen dienen, deze niet zijn waarvoor de onteigening gedecreteerd werd;

Overwegende dat het bestreden arrest, sta-
tuierende zoals het deed, en steunende op soevereine

en ten andere niet bestreden vaststellingen, geen machtsoverdrijving heeft begaan en de draagwijdte niet heeft miskend van artikel 23 van de wet d.d. 17 April 1835 welk het integendeel juist heeft toegepast;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens verweerders.

NOOT: Men vergelijke cassatie 2 Juni 1898 en de voorafgaande conclusies van advocaat-generaal Melot. (Pas. 1898, 1.219).

Vgl. ook de aangehaalde jurisprudentie in de op hetzelfde standpunt staande Rép. prat., V^o Expropriation pour cause d'utilité publique, nr 475.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 18 Maart 1948.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Fontaine.

Eerste advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Bevoegdheid van de vrederechter. — Vordering tot afscheiding van aaneengrenzende eigendommen. — Betwisting omtrent de titel.

De vrederechter, bij wie een vordering tot afscheiding van aaneengrenzende eigendommen aanhangig wordt gemaakt, is bevoegd er kennis van te nemen, ook wanneer deze actie incidenteel aanleiding geeft tot een opvordering van eigendom. De vrederechter moet zich alleen dan onbevoegd verklaren, wanneer de vordering tot afscheiding in werkelijkheid een vermomde revindicatie is, waarvan het bedrag de bij art. 2 van de wet op de bevoegdheid bepaalde grenzen te boven gaat. (Wet van 25 Maart 1876 (K.B. 13 Januari 1935), art. 3).

Cs. Cafmeyer t/ Hoens, R. en A.

Gelet op het bestreden vonnis op 20 April 1944 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Over het enig middel : schending van artikelen 1 en 3 van de wet van 25 Maart 1876, houdende de titel I van het voorafgaande boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zoals dit laatste artikel gewijzigd werd door het Koninklijk Besluit Nr 63 van 13 Januari 1935, artikel 2, en meer bepaaldelijk van de beschikkingen onder 3° en 4° van artikel 37 van voormelde wet van 25 Maart 1876, gewijzigd door artikel 8 der wet van 15 Maart 1932, en van artikel 646 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat de bestreden beslissing geweigerd heeft rekenschap te houden van de revindicatie van een strook grond die eisers tot verbreking beweerden verworven te hebben bij verjaring, om reden dat het geding alleen een afpaling voor doel had, dan wanneer de rechter die over een afpaling te vonnissen heeft thans ook de betwistingen nopens de titel moet beslechten;

Overwegende dat de verweerders de aanleggers hebben gedagvaard tot afpaling van hun aaneengrenzende eigendommen, dat die eigendommen gescheiden zijn door een met gras bezoden strook,

waarvan aanleggers beweerden de eigendom te hebben verkregen door dertigjarige verjaring; dat zij dit door alle rechtsmiddelen aanboden te bewijzen;

Overwegende dat het bestreden vonnis, uitspraak doende in graad van hoger beroep tegen de beslissing van de vrederechter van het eerste kanton Brugge, dit aanbod van bewijs verwerpt, om de reden dat het in onderhavig geval, over een eenvoudige afpaling gaat;

Overwegende dat, krachtens artikel 3, 3° van de wet d.d. 23 Maart 1876, houdende titel 1 van het voorafgaand boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, gewijzigd door het Koninklijk Besluit Nr 63 d.d. 13 Januari 1935, art. 2, de vrederechters kennis nemen, in hoogste aanleg tot een waarde van 1000 fr., en, in eerste aanleg, hoe groot het bedrag van de vordering ook mag zijn, van de geschillen omtrent de verplichtingen die de wet oplegt aan de eigenaars van aan elkander grenzende erven;

en dat, krachtens een tussen 4° en 5° ingelast paragraaf, de bepalingen van nummers 1° tot 4° van toepassing zijn zelfs in geval van betwisting omtrent de titel;

Overwegende dat de op te lossen vraag is of de wetgever, in de woorden « betwisting omtrent de titel », de geschillen heeft willen begrijpen betreffende de eigendom;

Overwegende dat, tijdens het in werking zijn van de wet d.d. 25 Maart 1841, de vrederechters van de vorderingen tot afpaling slechts kennis namen wanneer de eigendom niet betwist was (art. 9); dat de wet d.d. 25 Maart 1876 bij haar art. 7, bepaalde dat, wanneer de waarde van de vordering 300 fr. te boven ging de vrederechters zich onbevoegd moesten verklaren, indien de titel of de eigendom betwist waren; dat, tijdens het inwerking zijn van deze wet, de vrederechters, bij wie een vordering tot afpaling was aanhangig gemaakt, bevoegd waren om er kennis van te nemen, alhoewel de eigendom betwist was, wanneer het bedrag van de vordering 300 fr. niet te boven ging; dat deze grens van het bedrag van de vordering, waarvan zij konden kennis nemen alhoewel de eigendom betwist was, achtereenvolgens hoger verlegd werd tot 600 fr. (wet d.d. 12 Augustus 1911) en tot 2500 fr. (wet d.d. 15 September 1928); dat deze laatste grens werd weg genomen door het hierboven vermeld besluit van 13 Januari 1935; dat dit besluit, — na in zijn artikel 2, verschillende gevallen van bijzondere bevoegdheid van de vrederechters te hebben gehuldigd, en, namelijk, in zijn 4°, hun bevoegdheid in zake geschillen omtrent verplichtingen die de wet oplegt aan de eigenaars van aan elkander grenzende erven, — daaraan een paragraaf heeft toegevoegd, beschikkende dat de bepalingen 1° tot 4° van toepassing zijn zelfs in geval van betwisting omtrent de titel;

Overwegende dat uit het verslag uitgebracht namens de Commissie van Justitie voor de burgerlijke en strafrechtelijke wetgeving van de kamer van Volksvertegenwoordigers betreffende het wetsvoorstel aangaande de bevoegdheid en de aanleg in

burgerlijke zaken en handelszaken, verslag dat tot grond gediend heeft van het besluit d.d. 13 Januari 1935, — blijkt dat de opstellers van het Besluit, door de hierboven aangeduide paragraaf in te lassen, een einde hebben willen stellen aan de betwistingen welke vroeger ontstonden in zake eigendoms-vordering ter gelegenheid van vordering tot afpaling;

Overwegende dat daaruit volgt dat, in zake, het woord « titel » dient geïnterpreteerd in zijn ruime zin, t.t.z. als « rechtsbron »; dat de vrederechter, bij wie een vordering tot afpaling werd aanhangig gemaakt, zich niet onbevoegd mag verklaren om er kennis van te nemen, onder voorwendsel dat gezegde vordering een vraag doet oprijzen betreffende de eigendom van het af te palen erf, indien die vraag als een tussengeschil van de vordering zelf voorkomt; dat hij zich slechts onbevoegd mag verklaren, indien de bij hem aanhangig gemaakte vordering geen echte vordering tot afpaling doch werkelijk een eigendomsvordering is waarvan het bedrag de bij art. 2 van de wet d.d. 25 Maart 1876 bepaalde grenzen te boven gaat;

Overwegende dat, indien de jongste wetgeving in deze zin diende geïnterpreteerd, dat de vrederechters, bij wie een vordering tot afpaling wordt aanhangig gemaakt zich onbevoegd moeten verklaren om de enige reden dat de eigendom betwist wordt, daaruit zou moeten besloten worden dat de bevoegdheid van de vrederechters het besluit dd. 13 Januari 1935 enger heeft gemaakt, dan wanneer de opstellers van het besluit die bevoegdheid hebben willen ruimer maken;

Overwegende dat, in de zaak, de door de verweerders ingestelde vordering een echte vordering tot afpaling uitmaakte, er toe strekkende hun eigendom te doen afpalen, dat de aanspraken van de aanleggers slechts zijn opgerezen als een tussengeschil van die vordering en dat de vrederechter bevoegd was om er kennis van te nemen;

Dat het bestreden vonnis, waarbij het vonnis a quo werd bevestigd, door te verklaren dat de eerste rechter zich terecht onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de aanspraken van de aanleggers de in het middel aangeduide bepalingen geschonden heeft;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk zetelende in graad van hoger beroep.

NOOT. — Zie in gelijke zin : Braas, Précis de procédure civile, I, nr. 490 en De Page, V, nr. 967.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 23 Maart 1948.

Voorzitter : M. Verbeke.
Raadsheren : M.M. Maraite en Belpaire.
Advocaat-Generaal : M. Delahaye.
Pleiter : Mr. Dousselaere.

Voorlopige hechtenis. — Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling alleen ondertekend door de raadsman van verdachte. — Niet ontvankelijk.

Het verzoekschrift strekkende tot de voorlopige invrijheidstelling van een verdachte en enkel door de raadsman ondertekend, is niet ontvankelijk. Het verzoekschrift moet door de verdachte zelf ondertekend worden. (Wet van 20 April 1874 (gew. 29 Juni 1899), art. 7).

Procureur-Generaal t/ H.

Vordering :

De Procureur generaal bij het Hof van beroep te Gent;

Gezien de stukken van de strafrechtspleging, tegen H., thans aangehouden;

Verdacht van : te Knokke, op 23-24 December 1947;

Een moto, zaak die hem niet toebehoorde bedrieglijk te hebben weggenomen ten nadele van D.;

Aangezien de verdachte bij beschikking der raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, onder de banden van het aanhoudingsbevel dd. 5 Februari 1948 naar de correctionele rechtbank werd verwezen;

Gezien het rekwest dd. 10 Maart 1948 strekkende tot de voorlopige invrijheidstelling van verdachte en getekend door zijn raadsman;

Gezien de beschikking der raadkamer van de 5e kamer der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, dd. 12 Maart 1948, dat het hiervoren vermeld verzoekschrift verwerpt;

Gezien het beroep ingesteld door verdachte op 13 Maart 1948;

Aangezien dit beroep ontvankelijk is;

Aangezien een verzoekschrift strekkende tot toepassing van art. 7 der wet dd. 20 April 1874, door verdachte zelf dient ondertekend, (corr. Brussel, 22-3-1909, P. P. 1909 n° 611; Corr. Brussel, 2-12-1910, P. P. 1911, n° 484);

Aangezien verder de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, ten onrechte beslist heeft in openbare terechtzitting (Timmermans, Détection préventive n° 264; Répart. Pratique V°, Détection préventive, n° 484);

Gelet op de artikelen 7, 19 en 20 der wet van 20 April 1874, gewijzigd door de wet van 29 Juni 1899, artikel 235 Wetboek van Strafvordering, de wet van 15 Juni 1935;

Vordert dat het aan het Hof, kamer van Inbeschuldigingstelling behage, in hoofdorde de bestreden beschikking te niet te doen en doende wat de eerste rechter had moeten doen het verzoekschrift onontvankelijk te verklaren, in subsidiaire orde en in de mate dat het verzoekschrift ontvangen werd

te zeggen dat de bestreden beschikking ten onrechte werd geveld in openbare zitting; en tot zich trekkende te zeggen dat de openbare orde het behoud van de voorlopige hechtenis van verdachte eist en het verzoekschrift te verwerpen;

Gedaan op het Parket generaal te Gent, de 22 Maart 1948;

Voor de Procureur-generaal
De Advocaat-general,
get. Delahaye.

Het Hof van Beroep te Gent

Kamer van Inbeschuldigingstelling

Gezien de hiervorenstaande vordering;

Gehoord het verslag van de heer Delahaye, advocaat-generaal;

Gehoord de verdachte en zijn raadsman meester Dousselaere, advocaat te Brugge;

Alles in 't Nederlands;

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935;

Overnemende de beweegredenen van het rekwisitorium van de Procureur-generaal waarbij in hoofdorde gevorderd wordt dat de bestreden beslissing nietig zou worden verklaard en niet ontvankelijk de vraag tot invrijheidstelling zo zij werd ingediend;
Om deze redenen :

Het Hof;

Ontvangt het beroep;

Doet te niet de in openbare terechtzitting uitgesproken bestreden beslissing;

En opnieuw wijzende;

Verklaart de vraag strekkende tot de invrijheidstelling van verdachte slechts door zijn raadsman ingediend niet ontvankelijk en wijst ze af.

NOOT. — I. De verplichting opgelegd aan een verdachte zijn verzoekschrift zelf te ondertekenen, berust op het principe dat de raadsman zijn klient niet vertegenwoordigt, doch slechts bijstaat.

De wet van 20 April 1874 schijnt alle vertegenwoordiging door een advocaat uit te sluiten.

De heer Havoit de Termicourt, zich steunende op deze reden en niettegenstaande de tegenstrijdige mening uitgedrukt door andere auteurs (Pepin, La Chambre du conseil, B.J. 1899, Col. 469, n° 180; Timmermans, La détention préventive, n° 165) houdt staande dat, wanneer een verdachte, tegen wie een aanhoudingsbevel werd verleend, niet verschijnt vóór de raadkamer, zijn raadsman het woord niet mag nemen (Havoit de Termicourt, La détention préventive, R.D.P. 1924, blz. 285).

Hier doet zich de vraag voor of het verzoekschrift, door een raadsman ter zitting ondertekend, niet mag geregulariseerd worden.

Al. 2 van artikel 7 der wet van 20 April 1874, gewijzigd door de wet van 29 Juni 1899, voorziet dat het rekwest onderworpen is aan zekere formaliteiten, vooraan de Raadkamer er kennis van neemt, zodat de regularisatie ter zitting niet meer mogelijk is.

Moet uit het voormeld arrest afgeleid worden dat het verzoekschrift in ieder geval door de verdachte zelf moet ondertekend worden?

De verdachte kan zich steeds laten bijstaan door een pleitbezorger die uit zijn naam de stukken tekent en in geval de verzoeker ongeletterd ware en de kosten van de aanstelling van een avoué wilde vermijden, zou een niet ondertekend verzoekschrift aan de Raadkamer mogen voorgelegd worden. (zie nota R.D.P. 1909, blz. 492).

De rechter zou in dit geval in zijn beschikking vermelden dat de verzoeker verklaart in de onmogelijkheid te zijn te tekenen.

II. Moet de beslissing door de raadkamer der Rechtbank van 1e Aanleg geveld worden met gesloten deuren?

Het arrest had zich niet uit te spreken nopens dit punt, daar het de vraag tot voorlopige invrijheidstelling niet ontvankelijk heeft verklaard.

Een beslissing nopens de voorlopige invrijheidstelling is een daad van onderzoek en niet een daad van rechtsmacht. Alle daden van onderzoek moeten, in het belang van verdachte, geheim blijven. Een uitspraak kan in feite derwijze gemotiveerd zijn dat de verdachte, die tot op het ogenblik zijner veroordeling, als onschuldig moet worden aanzien, er belang bij heeft geen ruchthaarheid aan de beschikking te zien geven.

Artikel 7 van voormelde wet spreekt zich deszake aangaande duidelijk uit «er wordt over hetzelfde in raadkamer beslist».

Dit artikel wijkt dus af van artikel 97 der grondwet dat, overigens, niet toepasselijk is op de bevelen van de raadkamer (Cass. 5 Juni 1905, P. 1905-1-247). P.D.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

30 Januari 1948.

Voorzitter: M. De Necker.

Rechters: M.M. Kerkhove en Dhanens.

O. M.: M. Asscherinckx.

Pl.: Mrs. Basyn, Hayoit de Termicourt, Roose en Van Durme.

1. Hoofdelijkheid. — Toepasselijk in alle gevallen van civielrechtelijke aansprakelijkheid voor anderen.
2. Bijzondere verbeurdverklaring. — Algemene verbeurdverklaring door de grondwet verboden. — Gevolgen t.a.v. onroerende en toekomstige goederen en van de niet in beslag genomen maar op een bepaald geldelijk bedrag geschatte voorwerpen. — Daaraan beantwoordende interpretatie van art. 123ter en 123 decies S. W.

1. In alle gevallen, waarin de civielrechtelijke aansprakelijkheid voor anderen door de wet is geregeld, is hoofdelijke gebondenheid van ieder der debiteuren ondersteld en moeten de bepalingen betreffende de hoofdelijkheid worden toegepast.
2. Krachtens art. 12 van de Grondwet, waarbij de algemene verbeurdverklaring van goederen verboden is, komen voor de bijzondere verbeurdverklaring alleen roerende goederen in aanmerking; onroerende en toekomstige goederen kunnen nooit het voorwerp ener confiscatie uitmaken. Hieruit volgt, dat om dezelfde reden de tenuitvoerlegging van de schuldvordering, die aan de staat in de rechterlijke uitspraak wordt toegekend wegens de verbeurdverklaring van niet in beslag genomen en op een bepaald geldelijk bedrag geschatte voorwerpen, niet toegelaten is op de toekomstige en op de onroerende goederen.

De bepaling van art. 123 ter van het strafwetboek moet in de bovenstaande zin geïnterpreteerd worden. Daar krachtens dit artikel de vergelding van de bedrijvigheid van de schuldige of het bedrag van de waarde van die vergelding, indien deze niet in beslag werd genomen, eigendom van de staat, als bijkomende straf, wordt verklaard, moeten in deze de regels betreffende de bijzondere verbeurdverklaring worden toegepast. Dit betekent dat de aan de staat op grond van art. 123 ter S.W. toegekende schuldvordering niet op de onroerende en op de toekomstige goederen van de veroordeelden mag ten uitvoer gelegd worden. Hetzelfde geldt t.a.v. de goederen der overeenkomstig art. 123 S.W. civielrechtelijk aansprakelijk gestelde personen.

Belgische Staat (ministerie van Financiën) t/ N. V. Kortrijksche Kunstwerkstede Gebroeders de Coene en Dienst van het Sequester.

Gelet op artikelen 2, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten; Gezien de bescheiden;

Overwegende dat de eis, ingeleid door exploit van 21 Maart 1947, strekt:

1) tot de betaling door eerste verweerster, als burgerlijk aansprakelijk aan eiser, solidairlijk met Joseph De Coene, Arthur Deleu, Paul Provost, Henri

Deleu en Pierre De Coene, der som van 153.000.000 frank, bedrag der veroordelingen uitgesproken tegen deze laatste door het Militair Hof ten titel van schadevergoeding;

2) tot de betaling aan eiser, solidairlijk met Joseph De Coene, Arthur Deleu, Paul Provost, Henri Deleu en Pierre De Coene, der som van 393.455.000 frank, bedrag der verbeurdverklaring uitgesproken door het Militair Hof te Antwerpen, ten nadele van laatstgenoemde personen;

1. In feite:

Overwegende dat, door arrest van het Militair Hof te Gent in datum van 28 Oogst 1945, Joseph De Coene en Arthur Deleu wegens economische samenwerking met de vijand, in hunne hoedanigheid van beheerders der N.V. Kortrijksche Kunstwerkstede, veroordeeld werden tot de solidairlijke betaling aan de Belgische Staat, der som van 3.000.000 frank ten titel van schadevergoeding, voor de schade aan eiser berokkend door het leveren van schijnvliegtuigen aan de vijand;

Overwegende dat dit arrest gedeeltelijk verbroken werd en op verwijzing, het Militair Hof te Antwerpen, door arrest van 28 Juni 1946, Joseph De Coene, Arthur Deleu solidair veroordeelde tot de betaling aan eiser, burgerlijke partij, van 100.000.000 frank schadevergoeding voor de schade berokkend door het leveren aan de vijand van meubelen en barakken vóór 2 Maart 1943;

Dat door hetzelfde arrest Joseph De Coene, Arthur Deleu, Paul Provost, Henri Deleu en Pierre De Coene solidairlijk veroordeeld werden tot de betaling van 50.000.000 frank schadevergoeding aan eiser, voor de schade berokkend door het leveren aan de vijand van meubelen en barakken na 2 Maart 1943;

Overwegende dat, op grond van artikel 123ter van het Strafwetboek, het Militair Hof te Antwerpen, door hetzelfde arrest de verbeurdverklaring in het voordeel der schatkist heeft uitgesproken van het bedrag der vergelding van de strafbare bedrijvigheid, zijne 393.455.000 frank;

Overwegende dat artikel 2 van de Besluitwet van 20 September 1945, dat een artikel 123decies bij het Strafwetboek voegt, de vennootschappen burgerlijk aansprakelijk stelt voor de veroordelingen tot schadevergoedingen, kosten, verbeurdverklaringen, teruggaven en gelijk welke geldelijke sancties, uitgesproken tegen hunne organen of aangestelden wegens inbreuk aan Boek II, Hoofdstuk II van het Strafwetboek;

Dat door artikel 3 deze aansprakelijkheid uitgestrekt wordt tot alle feiten begaan na 9 Mei 1940;

Overwegende dat de N.V. Kortrijksche Kunstwerkstede, door de Militaire Rechtsmacht, op grond dezer wettelijke bepaling, niet, als burgerlijk aansprakelijk werd veroordeeld, bij gemis aan geldige citatie;

II. In rechte:

A. Aangaande de hoofdelijkheid.

Overwegende dat verweerster de solidariteit betwist welke wordt aangevraagd tussen de veroordeling, tegenover haar gevorderd, en deze door het Krijgshof uitgesproken tegenover hare organen, de beheerders der vennootschap;

Overwegende dat verweerster laat uitschijnen dat de hoofdelijkheid formeel moet spruiten uit een wettekst, dewelke « in casu » ontbreekt;

Dat daarbij de hoofdelijkheid niet het noodzakelijk gevolg zijn moet harer burgerlijke aansprakelijkheid;

Dat deze immers door de wetgever in de wetgeving werd ingebracht om reden dat de openbare mening en het rechtvaardigheidsgevoel gekrenkt waren door het feit dat de vennootschap het profijt voortkomende uit de laakbare en wederrechtelijke bedrijvigheid harer beheerders mocht behouden, dan wanneer deze persoonlijk veroordeeld waren tot verbeurdverklaring en schadevergoeding wegens de bedrijvigheid — in zake, samenwerking met de vijand — waarvan de opbrengst de vennootschap ten goede gekomen was;

Dat het volstaat, voor het bereiken van het doel beoogd door de wetgever, dat de vennootschap gehouden weze voor het bedrag der schadevergoedingen en verbeurdverklaringen, opdat aan deze krenkende toestand een einde zou gesteld worden, onafgezien van alle hoofdelijkheid;

Overwegende dat deze argumentatie niet hoeft aangenomen te worden;

Overwegende dat krachtens artikel 1200 Burgerlijk Wetboek er hoofdelijkheid bestaat onder de schuldenaars wanneer zij verplicht zijn tot één en dezelfde zaak, zodat ieder voor het geheel kan worden vervolgd;

Overwegende dat volgens artikel 1202 Burgerlijk Wetboek hoofdelijkheid niet wordt vermoed en deze regel alleenlijk uitzonderingen lijdt in geval van hoofdelijkheid van rechtswege krachtens een bepaling van de wet;

Overwegende dat echter rechtspraak en rechtsleer aannemen dat, in geval van burgerlijke aansprakelijkheid voor iemand anders, ene impliciete wettelijke hoofdelijkheid bestaat (De Page, Dr. Civ., t. II, blz. 883; T. III, blz. 290; Crahay, Contraventions de la police, nr 75; Sourdat, nr 795; Fuzier Herman, Code civil annoté, artikel 1202, nrs 81 en volgende, Rép. Pr. Dr. Belge, t. VII, V°, Infractions, blz. 55);

Dat volgens zekere rechtspraak en rechtsleer deze hoeft afgeleid te worden uit artikel 1202 Burgerlijk Wetboek en spruit uit de eenheid der schuld, waarbij de hoofdschuldenaar en de burgerlijk aansprakelijk gestelde gehouden zijn, de verbintenis waardoor de aansprakelijk gestelde persoon gehouden is voortkomende uit een zelfde schade berokkend feit, waarvoor het slachtoffer door de hoofdschuldenaar zowel als door de burgerlijk aansprakelijke persoon, integraal hoeft hersteld te worden (Verbr. 3 December 1900, Pas. 1901, I, blz. 67; Crahay, Contravention de la police, nr 75);

Dat volgens andere auteurs de hoofdelijkheid geïmpliceerd wordt door het begrip zelf der aansprakelijkheid voor iemand anders, de burgerlijk aansprakelijke persoon, om zeggens de borg zijnde van hoofdschuldenaar, met verwijdering van het « beneficium discussionis » voor het slachtoffer in de plaats gesteld zijnde van de hoofdschuldenaar dewelke dikwijls onvermogen zou voorkomen (De Page, Dr. civ., I. III, blz. 290);

Overwegende dat, welke ook de rechtsgrond weze der hoofdelijkheid der burgerlijke aansprakelijke persoon met de hoofdschuldenaar, de wetgever dit stelsel uitdrukkelijk heeft gehuldigd in art. 24 der wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming;

Overwegende dat tevergeefs verweerster zou tegenwerpen dat de « beheerders » zijnde de « organen » waardoor de vennootschap handelt, geen « aangestelden » zijn, beoogd door art. 1384 Burgerlijk Wetboek en aan welke aansprakelijkheid de rechtspraak algemeen het karakter der hoofdelijkheid erkent (Rép. Pr. Dr. Belge, t. VII v° Infractions, bl. 54 n° 305 en 313; Crahay : Contraventions de la police n° 75; Fuzier Herman C.C. annoté art. 1202, n° 81 en volgende; Schuind, Droit Crim. t. II, bl. 37; Verbr. 3 December 1900, Pas. 1901, I, 67; Verbr. 16 Januari 1905, Pas. 1905, I, 96; Pas. 19 December 1921, Pas. 1922, I, 112);

Dat het stelsel der hoofdelijkheid tussen hoofdschuldenaar en burgerlijk aansprakelijke persoon, zich uitstrekt tot al de gevallen waarbij door de wet iemand burgerlijk aansprakelijk wordt gesteld voor iemand anders, daar zulke aansprakelijkheid, 't zij men het ene of het andere hierboven aangehaald stelsel verkieze, in ieder geval de hoofdelijkheid impliceert;

Overwegende dat art. 123 decies Strafwetboek de burgerlijke aansprakelijkheid der vennootschap vaststelt voor de erin bepaalde daden harer organen;

Overwegende dat de eis tot ene hoofdelijke veroordeling dus gegrond is;

B. Wat betreft de uitvoering der verbeurdverklaring der strafbare bedrijvigheid voor een bedrag van 393.455.000 Fr.

Overwegende dat verweerders geen tegenwerping voorleggen aangaande het toekennen der som van 153.000.000 Fr., ten titel van schadevergoeding, noch der som van 393.455.000 Fr., bedrag der verbeurdverklaring;

Dat eerste verweerster nochtans tegenwerpt, dat wat betreft dit laatste bedrag, de uitvoering der veroordeling niet mag vervolgd worden op de onroerende of toekomstige goederen om reden van het karakter zelf dezer toegekende som, dewelke ene bijzondere verbeurdverklaring, bij gelijkmaking daarstelt;

Dat tweede verweerster verklaart zich te gedragen naar de wijsheid der Rechtbank;

Overwegende dat art. 12 der grondwet beslist : « De straf der verbeurdverklaring der goederen kan niet worden ingevoerd »;

Overwegende dat dit artikel (artikel 9 in het ontwerp) aangenomen werd in zitting van 21 December 1830 van het Nationaal Congres, zonder tegenwerping;

Dat het gegrond werd, na de menigvuldige verbeurdverklaringen gebeurd in onze provincies tijdens het beheer van gouverneur Alva en deze toegepast tijdens de Franse omwenteling door de beschouwing dat deze straf onrechtvaardig en onmenselijk is, daar zij al de leden der familie van de veroordeelde treft zonder onderscheid tussen de

schuldigen en onschuldigen en het openbaar gezag aanzet tot het toepassen van overdreven straffen met het oog op het vullen der Schatkist (Thonissen : Constitution annotée, bl. 40; Beltjens : Constitution révisée art. 12, bl. 272; Pand. Belges, v° Confiscation n° 1, Fuzier Herman, Rép. du dr. Français, v° Confiscation n° 1);

Dat dit zeer goed in het licht wordt gesteld door de Broglie dewelke schreef aangaande deze straf : « Elle a pour effet à peu près inévitable d'enflammer la cupidité d'esprit de parti et de corrompre ce qui par soi-même n'est déjà que trop corrompue et trop corrompu. En réduisant d'ailleurs, non seulement le condamné, mais sa famille, par contre-coup à l'indigence, la confiscation atteint l'innocent à l'occasion du coupable... » (de Broglie Revue française septembre 1928) ;

Overwegende dat door deze bepaling de *algemene* verbeurdverklaring der goederen, alleen wordt beoogd, maar niet de *bijzondere* verbeurdverklaring welke op zekere bepaalde goederen slaat (Thonissen : Constitution annotée, bl. 40; Beltjens : Constitution révisée art. 12) ;

Overwegende dat dan ook algemeen wordt aangenomen in de rechtsleer dat deze bijzondere verbeurdverklaring alleenlijk op roerende goederen dragen mag en de onroerende goederen eraan ontsnappen, dat zulke verbeurdverklaring te uitgebreid zou zijn, daardoor haar bijzonder karakter verliezen zou en onder het verbod zou vallen van art. 12 der Grondwet (Haus, Droit Pénal, t. II, n° 733; R. Prat. du. Dr. Belge t. VII, v° Infractions, bl. 43) ;

Dat de toekomstige goederen vanzelfsprekend ook uitgesloten zijn, daar zij in het patrimonium nog niet aanwezig zijn ;

Overwegende dat de bijzondere verbeurdverklaring ene, in de gevallen voorzien door de wet, gedwongen ontzetting of buitenbezitstelling van zekere wel bepaalde roerende goederen ten bate van de Staat of van particulieren inhoudt (Rép. pr. dr. Belge t. VII, v° Infractions, bl. 42) ; dat zij de overdracht veronderstelt van ene vereenzelvigde of geïndividualiseerde zaak van het patrimonium van de veroordeelde in het patrimonium van de begunstigde ;

Overwegende dat deze verbeurdverklaring een straf is (Verbr. 7 October 1907, Pas. 1907, I, 366; Verbr. 18 Juni 1917, Pas. 1918, I, bl. 36; Verbr. 11 October 1926, Pas. 1927, I, bl. 167) en dat de overdracht van eigendom ten bate van belanghebbende op de verbeurdverklaarde zaak geschiedt door het vonnis van veroordeling (Haus Dr. Pén. t. II, n° 786) ;

Dat dit vonnis dan ook uitgevoerd wordt bij wijze van beslag en toeëigening der verbeurdverklaarde zaak (R. Pr. Dr. B. t. VII, v° Infractions n° 279) ;

Overwegende dat het karakter der verbeurdverklaring, welke ene overdracht van eigendomsrecht teweeg brengt, dus totaal verschillend is van dit der boete welke een recht van inschuld doet ontstaan ;

Overwegende echter dat in zekere gevallen, waar de overdracht van een « genus » niet mogelijk is, ofwel om reden dat de bepaalde zaak verdwenen is, ofwel omdat zij niet meer kan vereenzelvigd wor-

den en opgeslorpt is in het patrimonium, hetgeen gebeuren zal voor slijtbare zaken, de wet de omzetting der verbeurdverklaring voorziet in het toekennen ener geldsom (art. 5 der wet van 24 Mei 1854 op de Uitvindingsbrevetten; wet van 26 Oogst 1822 op de Tolrechten, enz., Fuzier Herman, Répert. Dr. Fr. v° Confiscation n° 42; Crahay, Contraventions de police n° 47; Nypels en Servais : Législ. crimin. t. I, bl. 98; Garson Code Pénal annoté art. 11 n° 20) ;

Dat deze omzetting der verbeurdverklaring, ofwel het karakter ener schadevergoeding zal hebben, of in andere gevallen het karakter ener boete, ofwel nog zekere juridisch karakter ener verbeurdverklaring zal behouden zonder dat zij echter slaat op ene geïndividualiseerde zaak en alhoewel omgezet in ene schuldvordering ;

Overwegende dat toepassing hoeft gemaakt dezer begrippen aan de aan de Rechtbank voorgestelde zaak ;

Overwegende dat art. 123ter strafwetboek, in het strafwetboek door art. 1 der wet van 19 Juli 1934 ingebracht bepaalt dat, in geval de misdrijven voorzien door art. 115 tot 120 quater, 120 sexties tot 123bis, met winstbejag werden gepleegd door de schuldige, de vergelding ontvangen voor zijn strafbare bedrijvigheid of het bedrag der waarde dezer vergelding, in de gevallen waar deze in beslag niet werd genomen, door de Schatkist zullen aangewonnen verklaard worden ;

Overwegende dat art. 123decies strafwetboek (art. 2 Koninklijk Besluit van 20 September 1945) de vennootschappen burgerlijk aansprakelijk stelt voor de veroordelingen welke deze sanctie inhouden uitgesproken tegen hunne organen of aangestelden ;

Overwegende dat de sanctie voorzien door art. 123ter strafwetboek geen boete is maar wel een verbeurdverklaring inhoudt ;

Overwegende dat dit spruit uit de voorbereidende werkzaamheden der wet van 19 Juli 1934 ;

Dat in de memorie tot toelichting het volgende te lezen staat : « l'article 42 du code pénal ne permettrait pas aux tribunaux de prononcer la confiscation de la rétribution reçue par le délinquant car elle n'est ni l'objet ni le produit de l'infraction ; — une disposition spéciale est nécessaire pour autoriser le juge à déclarer cette rétribution acquise au Trésor, si elle a été saisie, et pour autoriser le juge à déclarer acquis au Trésor le montant de la rétribution qui n'aurait pas été saisie » ;

Overwegende dat in het verslag der Commissie van Justitie van de Senaat volgende regelen te vinden zijn : « Les autres dispositions se rapportent à la confiscation de la rétribution éventuelle reçue ou des choses qui ont servi à commettre l'infraction » ;

Overwegende dat het verslag aan de Regent dat de Besluitwet van 20 September 1945 voorafgaat, dit karakter der getroffen sanctie ook laat uitschijnen en de verbeurdverklaring voorzien door artikel 42 van het strafwetboek gelijk stelt met deze voorzien door artikel 123ter Strafwetboek : « Le législateur a donc voulu compléter les dispositions de l'article 42 du code pénal pour certains crimes et délits contre la Sécurité extérieure de l'Etat et

assimiler en ce qui les concerne, la rétribution du crime aux choses produites par l'infraction. Il tombe sous le sens qu'il entendait donner aux deux sanctions la même extension. De même que le produit de l'infraction est sujet à confiscation, même s'il se trouve en possession de tiers, la rétribution doit être confisquée en quelques mains qu'elle se trouve »;

Overwegende dat deze voorstelling gedeeld wordt door het Hof van Verbreking, dat verklaart dat hetgene aan de Schatkist toegekend wordt door artikel 123ter Strafwetboek geen schadevergoeding is maar wel het voorwerp ener verbeurdverklaring uitgesproken ten titel van bijkomende straf (Verbr. 29 October 1945, J. T. 1945, bl. 556), zodat de verbeurdverklaring het recht van de Staat om schade-loosstelling te vragen, der hem door de strafbare daad berokkende schade, onaangeroerd laat;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de schuld-vordering door art. 123ter Strafwetboek aan de Staat toegekend, bij wijze van gelijkmaking met het zakelijk recht dat hem door de verbeurdverklaring ware toegekend geweest, ware de vergelding in beslag genomen geweest, als ene echte bijzondere verbeurdverklaring moet aangezien worden;

Overwegende dat hieruit moet afgeleid worden, op straf, op onrechtstreekse wijze de verkrachting van art. 12 der grondwet toe te laten, dat deze inschuld enkel mag aanleiding geven tot de gedwongen uitvoering van het vonnis dat ze toekent, in de perken waarin de bijzondere verbeurdverklaring zelf mag geschieden;

Dat dus de toekomstige en onroerende goederen uit de bijzondere verbeurdverklaring uitgesloten zijnde, bij toepassing van artikel 12 der grondwet, de schuld-vordering de Staat toegekend op grond van artikel 123ter Strafwetboek ook op de toekomstige en onroerende goederen niet zal mogen geïnd worden;

Overwegende dat de burgerlijk aansprakelijke partij niet in uitgebreider maat gehouden is dan diegene voor dewelke zij aansprakelijk staat;

Overwegende dat aan de vraag van eerste verweerster zou mogen tegengeworpen worden dat, onder vorm van verweer, zij feitelijk ene « actio ad futurum » inhoudt;

Dat zij immers de wijze van uitvoering van het vonnis beoogt, dan wanneer moeilijkheden of geschillen aangaande deze uitvoering alleenlijk gebeurlijk zijn en enkel moeten aangezien worden als ene toekomstige eventuele gebeurtenis;

Overwegende dat deze tegenwerping niet in aanmerking zou kunnen genomen worden;

Overwegende dat het werkelijk en bestaand belang dat vereist wordt om ene rechterlijke beslissing te mogen uitlokken aanwezig is wanneer de toekomstige betwisting in kiem reeds bestaat en de partij, van nu af er belang bij heeft deze bedreiging af te weren (Van Bauwel, Procesrecht, t. bl. 230; Garsonnet et César Bru Proc. Civ. bl. 538, Aubry et Rau, Dr. Civ. t. VIII, bl. 118, Rép. Pr. Dr. Belge t. I, v° Action civile, bl. 128; Verbr. 12 Juni 1919, Pas. 1919, I, bl. 156; Beroep Gent, 26 April 1899, Pas. 1899, II, bl. 234);

Dat daarbij de tegenwerping van eerste verweerster niet een echte tegenvordering inhoudt;

Overwegende immers dat het hier alleenlijk gaat nopens de bepaling van zekere modaliteiten van uitvoering van het te wijzen vonnis;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond;

Zegt voor recht dat de hoofdelijkheid tussen eerste verweerster en hare organen veroordeeld bij arrest van het Krijgshof dient uitgesproken;

Dienvolgens, veroordeelt hoofdelijk eerste verweerster, als burgerlijk aansprakelijk voor de betaling der schadevergoedingen en verbeurdverklaringen, de beheerders van eerste verweerster hare organen ten laste gelegd door bewust arrest, tot de betaling van 153.000.000 frank ten titel van schadevergoeding en 393.405.000 frank ten titel van verbeurdverklaring van het bedrag der strafbare bedrijvigheid, sommen te verhogen met de rechterlijke rente;

Zegt dat deze laatste veroordeling, betrek hebbende op de verbeurdverklaring uitgesproken door het Militair Hof te Antwerpen, niet zal mogen uitgevoerd worden op de onroerende goederen, zo bij natuur als bij bestemming van eerste verweerster, noch op de toekomstige goederen van roerende aard;

Verklaart onderhavig vonnis tegenstelbaar tegenover tweede verweerster;

Verwijst eerste verweerster in de kosten;

Verklaart tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs alle tegenkanting en zonder borg.

NOOT: Betreffende het vraagstuk van de hoofdelijkheid is het interessant om vergelijkenderwijze de Nederlandse literatuur te raadplegen. Vgl. o.m. Van Brakel, Leerboek van het Nederlands Verbintenissenrecht, nrs 239 e.v.; Völlmar, Nederlands Burgerlijk Recht, III, nr 716 e.v.; Losecaat Vermeer, Verbintenissenrecht in Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht, blz. 83 e.v.; Meyers, De algemene Begrippen van het burgerlijk recht, blz. 158 e.v..

Een beknopt overzicht van de stand van dit vraagstuk in de Belgische en Franse rechtsleer en rechtspraak kan men vinden bij R. Bouillenne, La responsabilité civile extra-contractuelle devant l'évolution du droit, 1947, p. 207-226.

Betreffende de bepaling van art. 123 deces S.W. zij er hier alleen op gewezen dat zij van de klassieke beginselen en regels van het Belgisch recht in aanzienlijke mate afwijkt. Vgl. o.m. Braas, Traité élémentaire de l'instruction criminelle, p. 95 e.v.; Schuind, Traité pratique de droit criminel, I, p. 35 e.v. In verband met art. 123 ter S. W. kan in herinnering worden gebracht, dat een wetsontwerp bij de Senaat werd neergelegd en sinds maanden op behandeling wacht.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

12e Kamer. — 9 Maart 1948.

Voorzitter : M. Van Hal.

Rechters : M.M. Ackerooy en Jacquemin.

Pleiters : Mrs. Logelain en J. De Raedemaeker.

1. Bevoegdheid. — Schadevergoedingsactie wegens onrechtmatige daad.
2. Aansprakelijkheid. — Bewijs van de onrechtmatige daad. — Verhaal van de benadeelde wegens daad gepleegd met zijn stilzwijgende toestemming.

1. Luidens art. 42 van de wet op de bevoegdheid mag de rechtsvordering gebracht worden voor de rechter van de plaats waar de verbintenis ontstaan is.

De rechter van de plaats, waar een onrechtmatige daad gepleegd werd, is derhalve bevoegd om kennis te nemen van de daarop gegronde schadevergoedingsactie.

2. De schadevergoedingsactie wegens onrechtmatige daad kan niet slagen wanneer het bewijs van de foutieve handeling van de aansprakelijk gestelde niet geleverd wordt. De schade ontstaan door het plegen van een daad met stilzwijgende toestemming van de benadeelde kan door deze laatste niet verhaald worden.

M. S. t/ K. B.

Overwegende dat de eis, ingeleid door exploit van deurwaarder Schnaphauf te Antwerpen, d.d. 8 Febr. 1946, er toe strekt verweerder te horen veroordelen aan eiser de som van 413.560 frank te betalen, ten titel van schadevergoeding;

Overwegende dat de 4 Juni 1945 aanlegger aangenomen heeft verweerder met een zijner klanten, per autowagen naar Parijs te voeren; toen zij aan de grens waren aangekomen, werd door een Franse tolbeambte vastgesteld dat verweerder de volgende waarden smokkelde: 201.860 Franse frank, 200.070 Belgische frank, 14 Amerikaanse dollars, 58 goudstukken en verscheidene juwelen;

dat aanlegger, zowel als verweerder en zijn makker, werden aangehouden en naar de rechtbank van Avesnes verwezen die hem, op 13 Juni 1945, tot een maand gevangenzitting en hoofdelijk tot een boete van 1.000.000 franken veroordeelde;

hij bleef daarenboven gedurende ongeveer zes maanden gedetineerd en zijn autovoertuig werd verbeurd verklaard;

Over de bevoegdheid:

Overwegende dat verweerder de bevoegdheid van de rechtbank van Brussel betwist, dat hij in Antwerpen woonachtig is en er ter zake niet kan gesproken worden van een overeenkomst die te Brussel zou gesloten geweest zijn of moest uitgevoerd worden;

Overwegende dat luidens artikel 42 van de wet op de bevoegdheid, de vordering zal mogen gebracht worden voor de rechter van de plaats waar de verbintenis ontstaan is; dat het voldoende is om een rechtbank bevoegd te maken, dat de feiten die tot de beweerde verbintenis aanleiding hebben gegeven, in haar gebied gebeurd zijn (Verbreking, 11 Febr. 1904, Pas. 1904, I, 134);

Overwegende dat ter zake eiser aanvoert dat het te Brussel is, voor hun vertrek, dat verweerder, buiten zijn weten, de kwetsieuze waarden in de auto verborgen heeft;

dat die handelwijze, volgens aanlegger, een fout uitmaakt die verweerder aansprakelijk stelt voor de door hem geleden schade;

dat de rechtbank dus bevoegd is om over de vordering te beslissen;

Ten gronde:

Overwegende dat het vaststaat dat eiser met zijn auto verweerder in het « Hôtel de l'Espérance » is gaan halen; dat de tolbeambten in hun proces-ver-

baal vaststellen dat zij de waarden in verschillende plaaisens van het voertuig ontdekt hebben;

dat eiser niet uitlegt hoe verweerder de gelegenheid zou gehad hebben die waarden, zonder dat hij het zag, te verbergen;

Overwegende, wel is waar, dat verweerder aan de tolbeambten verklaard heeft dat hij gehandeld had buiten het weten zijner makkers, maar dat die verklaring kan uitgelegd worden door de bedoeling van verweerder zijn makkers te redden en om te vermijden dat de auto in beslag zou genomen worden;

Overwegende dat het niet aan te nemen is dat de rechtbank van Avesnes aanlegger, als mededader van het wanbedrijf, zou veroordeeld hebben, zonder van zijn schuld overtuigd te zijn; dat op te merken valt dat hij zich bij dit vonnis neerlegde;

Overwegende dat blijkt uit de elementen der zaak, dat eiser de prijs van de reis, hetzij de som van 7.000 frank, na het vertrek uit Brussel ontvangen heeft;

dat de tolbeambten, alhoewel zij de drie reizigers grondig afgetast hebben, die som in het bezit van aanlegger niet gevonden hebben;

dat men zich dan mag afvragen of deze laatste die 7.000 frank in zijn voertuig niet weggestopt had;

Overwegende dat eiser het bewijs dus niet bijbrengt van de foutieve handeling van verweerder jegens hem; dat hij deze niet kan verantwoordelijk stellen voor de schade die hij geleden heeft, indien hij hem zelfs stilzwijgend, de toelating gegeven heeft de ontdekte waren bedrieglijk in Frankrijk in te voeren;

Overwegende dat verweerder bij tegeneis vordert dat aanlegger zou veroordeeld worden hem een som van 6.000 franken te betalen wegens tergend en roekeloos geding;

Overwegende dat het niet bewezen is dat eiser uit kwaadwilligheid of te kwader trouw het proces heeft ingespannen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, rechtdoende bij tegenspraak en alle tegenstrijdige en meer omvattende besluiten van de hand wijzende;

Gelet op de wet van 15 Juni 1935 nopens het gebruik der talen in rechterlijke zaken;

Verklaart zich bevoegd;

Zegt dat de eis niet gegrond is;

Wijst aanlegger er van af;

En uitspraak doende op de tegenvordering, verklaart ze ongegrond en wijst verweerder er van af; Veroordeelt aanlegger in de kosten.

NOOT: Betreffende de algemene strekking van art. 42 van de wet op de bevoegdheid, vgl. buiten het in bovenstaand vonnis aangehaald cassatiearrest van 11 Februari 1904, Braas, Précis de procédure civile, I, nr 767 e.v. Vgl. ook Rb. Dendermonde, 20 April 1947, R.W. 1947-1948, 128.

De sub 2 samengevatte beslissing houdt geen verband met het onderling regresrecht der daders voor de aan anderen berokkende en door een der daders reeds betaalde schade. Betreffende deze kwestie vgl. men De Page II, nr 1032; Bouillenne, La responsabilité civile extra-contractuelle devant l'évolution du droit, nr 247 e.v..

CORRECTIONELE RECHTBANK VAN ANTWERPEN

10e Kamer. — 15 Januari 1948.

Voorzitter : M. Bervoets.

Pl. Rechters : M.M. Waffelaert en Sneyers.

O.M. : M. Verstraete.

Pleiters : Mrs. J. Mertens en Luyten.

Herhaling van fiscale overtredingen. — Geen toepassing van de gemeenrechtelijke regels. — Art. 129 van de wet van 15 April 1896.

De gewone regels betreffende de herhaling van overtredingen zijn niet van toepassing op de fiscale overtredingen. Art. 129 van de wet van 15 Augustus 1896 bepaalt, dat er herhaling is vanaf het ogenblik, dat binnen de termijn van drie jaar, waarin de overtreding werd vastgesteld, een nieuwe overtreding werd begaan.

O.M. en ministerie van Financiën (douanen en accynzen) t/ De Potter en cs.

Feit I :

Zoals het op 11 December 1944, in het huis gelegen te Antwerpen, Lge Herenthalsestraat, 114, en bewoond door de eerste, zesde en zevende gedaagden, vastgesteld werd, brandewijn vervaardigd of te vervaardigen in een geheim fabriek, aan de accijns hebben onttrokken, namelijk door een werk van waking, beslag, gisting, ruwstoking of overhaling zonder aangifte in te stellen, alsook door uittrekking van alcohol uit de spoeling;

Feit II :

Zich schuldig gemaakt hebben aan het vervaardigen van likeuren zonder vooraf de vereiste beroepsaangifte te hebben onderschreven ten kantore der accijnzen van het gebied;

Aangezien feit I een overtreding daarstelt, voorzien bij art. 20, par. 1 (vervangen door art. 3 Wet 28 December 1912) art. 38, par. I (gewijzigd door art. 8, Wet 28 December 1904, en het ministerieel besluit van 30 April 1934) en art. 124 der wet van 15 April 1896. Deze overtreding wordt gestraft krachtens art. 123, 125, 129, 131, par. 2, 132, 133, 138, 142 en 143 derzelfde wet van 15 April 1896, art. 4 der wet van 28 December 1912; art. 13 der wet van 29 Oogst 1919, en art. 33 der wet van 10 April 1933;

Gezien art. 2 der wet van 26 Juli 1924, welke een accijnsrecht van 1350 fr. per hectoliter aan 50° G.L. à 15° C. daarstelt, op de alcohol in het land vervaardigd;

Aangezien de vijfde gedaagde : voor feit I in hervalling verkeert vermits hij op 18 April 1944, voor een soortgelijk misdrijf dat vastgelegd werd in een behoorlijk geviserd proces-verbaal dato 6 Juli 1944 in overtreding werd gesteld;

Aangezien de zesde gedaagde voor feit I in hervalling verkeert vermits hij op 14 Juli 1944, voor een soortgelijk misdrijf, dat vastgesteld werd in een behoorlijk geviserd proces-verbaal, dato 28 Augustus 1944, in overtreding, werd gesteld;

Aangezien Feit II, een overtreding daarstelt voor-

zien bij par. 51, van het Ministerieel besluit van 6 December 1934 (Staatsblad van 12 Januari 1935) genomen in uitvoering van par. 4 van art. 8 der wet van 7 Juni 1926, verlengd bij art. 13 der wet van 13 Juli 1930, en gewijzigd bij art. 20 der wet van 10 April 1933 en art. 4 van het Koninklijk besluit van 27 October 1934. Deze overtreding wordt gestraft krachtens par. 102 van het Ministerieel besluit dat de boete gesteld bij art. 14 der wet van 12 December 1912, toepasselijk maakt;

(.....);

Aangezien de eerste betichte alhoewel behoorlijk gedagvaard niet verschijnt;

Aangezien de zes eerste betichten zich hebben plichtig gemaakt aan de feiten hun ten laste gelegd;

Aangezien een twijfel bestaat ten gunste van Krekels Joanna;

Aangezien de vijfde betichte (Leydekker) voor feit I in hervalling verkeert vermits hij op 18 April 1944 voor een soortgelijk misdrijf dat vastgesteld werd in een behoorlijk geviserd proces-verbaal, dato 28 Augustus 1944, in overtreding werd gesteld;

Aangezien de 6e gedaagde — voor feit I in hervalling verkeert, vermits hij op 14 Juli 1944 voor een soortgelijk misdrijf, dat vastgelegd werd in een behoorlijk geviserd proces-verbaal, dato 24 Augustus 1944, in overtreding werd gesteld;

Aangezien vruchteloos de betichte Leydekker in besluiten opwerpt dat in casu er geen hervalling zou zijn in de zin van wet;

Aangezien hij uit het oog verliest dat het in deze stof de hervalling geldt zoals zij wordt omschreven in art. 129 van de wet van 15 April 1896;

Aangezien deze wet bepaalt dat er hervalling is vanaf het ogenblik dat binnen de drie jaren dat de overtreding werd vastgesteld een nieuwe overtreding wordt bedreven;

Aangezien op 18 April 1944, een overtreding werd vastgesteld door regelmatig P.V. tegen Leydekker — dat de regelmatigheid en de gegrondheid van die vaststelling werd bekrachtigd door vonnis van 24 Mei 1946;

Aangezien de redenering van Leydekker dat in casu er geen hervalling zou bestaan omdat er geen dading werd gesloten tussen hem en de Accijnzen, indruist tegen de gezonde zin;

Aangezien inderdaad, indien zelfs, zoals de wet zegt, er hervalling is na de dading — dading die alle vervolging uitdooft — er hervalling is a fortiori, na een regelmatig vonnis van veroordeling;

Aangezien dus in casu blijkt dat een vaststelling binnen de drie jaar werd gedaan en dat dus de voorwaarde vereist door de speciale wet aanwezig is;

Om deze redenen :

(.....).

BIBLIOGRAPHIE

A. VAN LENNEP, *Practische gids voor Arbiters*. Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven. Uitgeverij N. V. Standaard-boekhandel, 1948, 189 blz.

Dit werk van Mr. Van Lennep is geschreven met de bedoeling de arbeidslieden een gemakkelijk te hanteren werkinstrument aan de hand te doen. In een eerste afdeling heeft de auteur alles samengebracht wat rechtstreeks en onrechtstreeks verband houdt met de arbitrale procedure. De verschillende fasen der rechtspleging en allerlei incidenten, die ter gelegenheid daarvan kunnen voorkomen, werden beknopt en volledig behandeld. Aansluitend daarmede worden in een tweede afdeling de algemene beginselen ter zake van arbitrage uiteengezet. De auteur ging hierbij uit van een door hem vroeger gepubliceerd ontwerp van internationale regeling, zonder evenwel de wettelijke regeling en de daarop gesteunde oplossing uit het oog te verliezen. Het geheel vormt, zoals de titel aanduidt, een praktische gids voor scheidslieden. De bruikbaarheid van het werk wordt nog verhoogd, door de opneming in de tekst van talrijke tekstvoorbeelden en formules in verband met de aanstelling en de wraking van scheidsrechters, de processen-verbaal, de motivering der verschillende beslissingen, enz.

E. M.

Les Nouvelles. — Procédure pénale. Tôme II, Volume I. — Maison Ferdinand Larcier (S.A.), Brussel, 1948.

In een onzer vorige nummers (lopende jaargang, kol. 172) gaven wij de bibliographische recentie betreffende Tôme I van het verzamelwerk over de strafvordering, dat uitgegeven werd in de gekende serie Les Nouvelles.

Thans is het eerste deel van Tôme II verschenen, dat hoofdzakelijk gewijd is aan de procedure voor het Assisenhof.

Het is de bekende specialist der assisenzaken Mr. Simon Sasserath, die deze stof heeft bewerkt en in een uitgebreide studie van meer dan 300 blz. over twee kolommen put hij werkelijk volledig het onderwerp uit.

Het werk is onderverdeeld in twee afdelingen, die respectievelijk de procedure vóór en tijdens de debatten behandelen.

Er is geen stof die meer aanleiding heeft gegeven tot de meest vergezochte betwistingen dan de procedure voor het Assisenhof, waar regelmatig de belangrijkste strafgedingen worden behandeld. Al wat juridische scherpzinnigheid heeft kunnen uitdenken om in bepaalde omstandigheden de wettelijke tekst te interpreteren of te kneden is bij de behandeling van assisenzaken beproefd geworden en onoverzienbaar is de rechtspraak van het Hof van Verbreking die zich over procedureaangelegenheden in assisenzaken heeft uitgesproken.

Heel deze rechtspraak is door de schrijver met bewonderenswaardige nauwgezetheid en merkwaardige klaarheid geordend, onderzocht en naar waarde geschat.

Het werk van Mr. Sasserath zal de blijvende gids zijn waarop al degenen, die in assisenzaken pleiten, volkomen kunnen vertrouwen.

De uitgebreide uiteenzetting van Mr. Sasserath is voorafgegaan door een beknopte studie van de heer Advocaat-Generaal Jean Constant betreffende de procedure voor de Kamer van Inbesluidigingstelling. Het is een onderwerp waarover tot nog toe geen synthetische studie was verschenen en waarin de steller een origineel, degelijk en volledig onderzoek over de samenstelling en de bevoegdheid van de Kamer van Inbesluidigingstelling heeft uitgewerkt.

Dit pas verschenen deel der Nouvelles wordt nog aangevuld door twee beknopte studies, de eerste over de voorzieningen in verbreking in strafzaken van de hand van Mr. Marc Gendebien en Xavier Carton de Wiart.

De uitgevers herinneren bij het begin van dit gedeelte van het werk aan de nagedachtenis van de schrijver Mr. Marc Gendebien, die op glorieus wijze tijdens de bevrijdingsgevechten gesneuveld is. Het werk dat thans verschijnt is volledig van zijn hand, doch werd door Mr. Carton de Wiart, zijn schoonbroeder, persklaar gemaakt.

Eindelijk wordt het deel besloten met een handleiding van Mr. André Saint-Rémy over de herziening der strafrechtelijke veroordelingen eveneens een braak veld waarover wij tot nog toe geen gezamenlijke studie bezatten en dat door de auteur op uiterst grondige wijze wordt bewerkt.

Dit nieuw deel van de Nouvelles, gewijd aan de strafprocedure, is waardig van de uiterst belangrijke vorige delen die reeds in deze serie verschenen zijn en vormt voor elk jurist, die zich bezig houdt met het strafrecht, een onmisbaar bezit.

Onnodig te zeggen dat wat betreft uiterlijke verzorging dit deel ook volledig beantwoordt aan de hoge eisen die door de uitgevers van deze reeks worden gesteld.

R. V.

Mr. C. W. DUBBINK, *De onrechtmatige daad in het Nederlands internationaal privaatrecht*. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1947, 152 p.

Een studie over de onrechtmatige daad in het internationaal privaatrecht biedt talrijke interessante wetenschappelijke aspecten en is voor de praktijk ook belangrijk omdat het internationaal verkeer in toenemende mate tot onrechtmatige daden aanleiding geeft. Wat Voigt in 1914 voor het Duitse en Hancock in 1942 voor het Amerikaanse recht heeft gedaan, wilde de auteur bereiken voor de literatuur van het Nederlands internationaal privaatrecht; nl. een monografie over de onrechtmatige daad.

De schrijver geeft in een eerste hoofdstuk een goed systematisch overzicht over de bronnen van de Nederlandse collisieregels: *Lex loci delicti commissi*, waarvan hij in het tweede hoofdstuk de theoretische grondslagen onderzoekt. In een derde hoofdstuk worden de verschillende elementen van deze collisieregels ontleed, terwijl het laatste hoofdstuk bijzondere onderwerpen behandelt, zoals de elementen van de onrechtmatige daad, de beperking van de aansprakelijkheid, de aansprakelijke en tot schadevergoeding gerechtigde personen, het tenietgaan van de verbintenis, de samenloop, de openbare orde en enkele punten van het procesrecht.

In het slotwoord wijdt Mr. Dubbink enige beschouwingen aan het *jus constituendum*. Naar zijn mening zou de huidige staat van het Nederlands internationaal privaatrecht t.a.v. de onrechtmatige daad bevredigend mogen worden genoemd en acht hij het niet gewenst het geldende recht in de wet vast te leggen. Een internationale regeling ziet hij als praktisch onbereikbaar en dit ontbreken van internationale regelingen moet ook niet ernstig worden opgevat, omdat er feitelijk een grote mate van overeenstemming tussen de collisieregels van de verschillende landen bestaat.

De verhandeling van Mr. Dubbink, die de belangrijkste buitenlandse literatuur heeft verwerkt en zijn onderwerp op heldere wijze uiteenzet, komt voor vergelijking met het Belgisch recht in aanmerking. Ook in de Belgische internationale privaatrechtelijke literatuur ontbreekt er een monografie over de onrechtmatige daad!

D. W.

WETGEVING

WET van 30 Maart 1948 houdende wijziging van de besluitwet van 8 Juli 1946, houdende verlenging, uit oorzaak van de oorlogsgebeurtenissen, van de termijnen in zake nijverheidseigendommen en van de duur der uitvindingsoctröolen.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil. De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. In de tekst van artikel 1, 1° lid, van de besluitwet van 8 Juli 1946, houdende verlenging, uit oorzaak van de oorlogsgebeurtenissen, van de termijnen in zake nijverheidseigendom en van de duur der uitvindingsoctröolen, wordt de zinsnede : « vóór het van kracht worden van deze besluitwet », door de volgende vervangen : « en verstreken zijn vóór de uiterste datum van verlenging ».

Art. 2. De tekst van artikel 7, 2° lid, en deze van artikel 10 van de in artikel 1 vermelde besluitwet, worden onderscheidenlijk door de volgende teksten vervangen :

« Art. 7, alinea 2. Evenwel, gaat de verlenging van de geldigheidsduur der octroöien, waarvan de normale duur vóór de datum harer toekenning door de Minister van Economische Zaken en Middenstand verstreken is, op deze datum in. »

« Art. 10. De eventuele verlenging van de duur der octroöien, waarvan de normale duur vóór de datum harer toekenning verstrijkt, maakt geen inbreuk op de rechten van dezen die, te goeder trouw, in België in het bezit der uitvinding waren gedurende de tussen het vervallen van de normale geldigheidsduur van het octrooi en de toekenning der verlenging verstreken tijdspanne. »

Art. 3. Deze wet treedt in werking op de datum van het van kracht worden van de in artikel 1 vermelde besluitwet dd. 8 Juli 1946.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het « Belgisch Staatsblad » bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 30 Maart 1948.

MEDEDELINGEN

REVUE CRITIQUE DE JURISPRUDENCE

Dit driemaandelijks tijdschrift, waarop wij enkele malen reeds de aandacht vestigden, is thans zijn tweede jaargang begonnen.

Ter vervanging van wijlen René Marcq en Joseph Van de Vorst werd in het directiecomité Jean van Ryn, hoogleraar aan de universiteit te Brussel en Louis Fredericq, hoogleraar aan de universiteiten te Gent en te Brussel, opgenomen. Benevens deze hoogleraren bestaat dit comité nog uit de universiteitsprofessoren Jean Dabin en Léon Graulich, terwijl het redactiesecretariaat aan de twee Gentse raadsheren Arthur Belpaire en André de Bersacques blijft toevertrouwd.

De noten in deze eerste aflevering van de nieuwe jaargang zijn van de hand van Jean van Ryn, Paul Demeur, Louis Fredericq en J. Fally. Als rechtspraak werd gepubliceerd : twee cassatie-arresten, een van 5 Juni 1947 en een ander van 30 December 1946, een arrest van het Hof van Beroep te Gent van 10 Juli 1947 en een arrest van het Hof van Beroep te Luik van 28 October 1946.

Het tijdschrift wordt uitgegeven, met steun van de Universitaire Stichting, door de Uitgeverij Emile Bruylant. De jaarlijkse abonnementsprijs bedraagt 380 fr.; voor de abonné's op de *Pasicrisie belge* is deze prijs tot op 300 frs. herleid. P. J.

JAARVERGADERING VAN DE ASSOCIATION HENRI CAPITANT IN NEDERLAND

De *Association Henri Capitant pour la culture juridique française*, die op 9 en 10 Juni 1947 haar jaarvergadering in het Groot-Hertogdom Luxemburg hield (Zie R. W. 1946-1947, 1311) zal ditmaal op uitnodiging van de *Nederlandse Juristenvereniging* op 11 en 12 Mei a.s. te 's Gravenhage en te Leiden congresseren.

Behandeld zullen worden : de verrijking zonder oorzaak en de vertegenwoordiging, terwijl als prae-adviseurs zullen optreden voor het eerste onderwerp de professoren Roubier en Bregstein en Rouast en Heymans van den Bergh voor het andere.

Aan de leden der *Association Henri Capitant* wordt op 11 Mei door de *Nederlandse Juristenvereniging* een maaltijd aangeboden te Scheveningen.

HET VRAAGSTUK DER PLEITBEZORGERS

Het reeds meer dan 100 jaar oude vraagstuk der pleitbezorgers, dat in 1935 nog eens uitdrukkelijk door het Verbond der Belgische Advocaten aan de dagorde werd gesteld, is ditmaal opnieuw ter studie gelegd door het Ministerie van Justitie.

Bij ministerieel besluit van 31 Maart 1948 werd inderdaad bij dit ministerie een commissie opgericht, belast met een onderzoek van de vraagstukken, betrekking hebbende op de tussenkomst van pleitbezorgers in de civielrechtelijke procedure, voornamelijk met het oog op een wijziging van de tarifiering van hun loon.

De commissie, die voorgezeten wordt door de heer Daubresse, raadsheer in het Hof van Verbreking, bestaat verder uit de magistraten : L. Hendrickx, A. de Bersacques, J. Valentin, P. Martin, uit de advocaten : Lilar, Reumont en Van Reepinghen, uit de advocaat-pleitbezorger J. Van der Mersch en de pleitbezorgers : de Beco, Lermusiaux en Mullens.

In verband met de aanstelling van deze commissie en de haar opgedragen taak kan de aandacht gevestigd worden op de zeer interessante verslagen van het « Studiecentrum tot Hervorming van de Staat », verschenen in het deel gewijd aan de « Hervorming van de Rechtspleging » (1938, I, blz. 72-91). In deze verslagen is het vraagstuk van het behouden of het afschaffen van de tussenkomst der pleitbezorgers grondig onderzocht. Typisch mag het wel heten, dat omtrent deze kwestie toen geen eensgezindheid kon bereikt worden. A. S.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Alf. 16. — 17 April 1948.

Mr. J. H. Groen, Efficiency en wetgeving. — B. Berkel, Pro deo. — Mr. N. Peereboom, Prijzenbureau en huur van gemeubelde woningen. — Mr. J. H. P. Boudewijnse, Enkele opmerkingen over de nadelen, welke ons land lijdt ten gevolge van den smokkelhandel langs de Duitse grens. — Mr. A. F. Visser van IJzendoorn, Echtscheiding. — Mr. Jacob Fränkel, Nog enkele opmerkingen naar aanleiding van het ontwerp van wet op de economische delicten. — Mr. I. Van Creveld, Ga dit nu niet te ver?

Journal des Tribunaux. — Nr 3764. — 18 April 1948.

Marcel Rigaux en Paul Em. Trousse, La qualification des crimes de guerre en droit pénal belge.